

Jönköping den 13 november 2012

Sverigedemokraternas förslag till budget 2013

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn, som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället. Sjukvården ska vara solidariskt skattefinansierad.

Hälso- och sjukvården i länet ska hålla hög internationell kvalitet och kunna erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar. Samtidigt ska vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet där evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter är ledande. Vi är tveksamma till att minska vårdplatserna, samtidigt vet vi att personalens pressade arbetssituation på framförallt inom medicinklinikerna på Ryhov kan bli bättre.

Akutsjukvård ska erbjudas alla som är i behov av det, människor som uppehåller sig illegalt i landet ska endast ha rätt till akut sjukvård. För att uppnå målsättningen om en snabb och välfungerande akutvård vill Sverigedemokraterna satsa på att utveckla och införa fler så kallade snabbspår inom vården.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll när det gäller individuellt förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vårdcentraler ska erbjuda insatser för rökavvänjning, alkoholorådgivning och kostrådgivning.

En grundförutsättning för god livskvalitet är god hälsa. Genom val av livsstil ansvarar individen i första hand själv för sin hälsa. Det förebyggande arbetet mot överdriven alkoholkonsumtion, tobak och andra droger måste prioriteras, liksom kampen mot oönskade graviditeter och aborter i vårt län. Europarådets resolution 1829 om könsselektiva aborter ska vara vägledande.

Omskärelse av barn utan föreliggande medicinska skäl bör inte utföras av landstinget. Den som i övrigt ställer religiösa, kulturella eller etniskt grundade särkrav får själva bekosta detta.

Primärvården är ofta patienternas första möte med sjukvårdssystemet.

Som ett led i att förbättra telefontillgängligheten i primärvården vill vi erbjuda tidsbokning via Internet där patienten själv ska kunna logga in för att finna en lämplig tid. Det ska också finnas möjlighet till att boka tider hos primärvården via sjukvårdsupplysningen.

Vi förespråkar en medicinsk vårdgaranti efter norsk modell, där patienten efter ett möte med en specialist får en plan över ett sammanhängande utrednings- och behandlingsförlopp, att fullföljas inom medicinskt rimlig tid. Planen bör, så långt det är möjligt, även omfatta rehabilitering och uppföljning.

Psykisk ohälsa har blivit ett folkhälsoproblem. Depressioner har blivit allt vanligare. Särskilt oroande är den utbredda ohälsan hos ungdomar. För de som ligger i riskzonen att drabbas krävs tidiga terapeutiska insatser och en samverkan mellan länets kommuner och landstinget. Genom att landstinget samverkar med socialtjänst och skola, samt genom effektivisering och ökad flexibilitet, kan psykiatrin dels agera förebyggande och dels ge rätt vård i rätt tid. Väntetiderna för att få samtalsterapi behöver kortas.

Depression är den viktigaste utlösande faktorn för självmord hos äldre personer. Det är viktigt att primärvården upptäcker dessa patienter i ett tidigt skede för att kunna ge adekvat behandling eller remittera vidare till psykiatrin.

Risken att drabbas av demens ökar med stigande ålder. Demenssjukdomar är livslånga och medför psykiskt lidande för de drabbade och deras anhöriga. Att upptäcka personer med minnessvikt är en nyckel till en god demensvård. Ju tidigare upptäckten sker desto snabbare kan primärvården utreda, ställa diagnos och ge behandling.

Tänderna tillhör kroppen. Sverigedemokraterna anser att det på sikt är naturligt att tandvårdskostnaderna ingår i högkostnadsskyddet. Det finns samband mellan dålig munhälsa och olika sjukdomar. Den som lider av tandlossning löper större risk att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar liksom av hjärnblödning och diabetes.

Barn till föräldrar som trots kallelse till tandvården inte kommit till en undersökning när barnen var ett år har i genomsnitt mer än dubbelt så mycket karies när de är femton, jämfört med barn som kommit till dessa undersökningar. Här har föräldrarna ett viktigt ansvar, men också tandvården behöver arbeta aktivt med information till föräldrarna om vikten av god tandhälsa hos barn.

För att uppnå bättre tandhälsa hos våra barn är det också viktigt med samarbetet mellan tandvården och mödra- och barnhälsovården samt skolhälsovården.

Därutöver har många äldre och sjuka svårt att ta sig till en tandvårdsklinik. Inte minst hos äldre med en demenssjukdom skapar resan till tandläkaren oro. Mobila tandvårdsenheter innebär att Folk tandvården kan komma till patienten istället för tvärtom. Det gäller såväl skolbarn som äldre i äldreboenden.

Kulturarvet kan lära oss mycket om oss själva, både som individer och som samhälle, om nutiden såväl som dåtiden.

Sverigedemokraterna anser att den viktigaste målsättningen för länets kulturpolitik är att värna och levandegöra det regionala kulturarvet och på så sätt stärka vår gemensamma och samtidigt mångfacetterade småländska identitet. De lokala identiteterna och kulturvarianterna i länet bildar tillsammans svenskheten och utgör således en omistlig del av densamma.

Modern forskning såväl som historisk erfarenhet visar att den gemensamma identiteten och det starka sociala kapital som följer med denna identitet är en central byggsten i formandet av ett välmående, harmoniskt och demokratiskt samhälle.

Landstinget ska skapa goda villkor för bevarandet och vidareutvecklandet av en kvalitativ scenkonst.

Ansträngningarna för att bredda publikbasen på Spira ska fortsätta. Ett viktigt led i detta arbete är satsningar på traditionell repertoar med föreställningar på svenska. Ett villkor för landstingets bidrag till scenkonsten bör vara att man prioriterar uppträden för länets egna invånare.

Den moderna forskningen har visat att kulturkonsumtion och kulturutövning kan ha en stor inverkan på människors välmående och hälsa. Kulturen har därför en viktig roll att spela både i det förebyggande folkhälsoarbetet och inom ramen för sjukvården. Landstinget bör bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området och genom konkreta försök i stil med *Kultur på recept*.

Det är vår övertygelse att ordning, trygghet och service inom den regionala

kollektivtrafiken kan förbättras med mer servicepersonal och fler kontrollanter. Många medborgare väljer tyvärr bort kollektivtrafiken på kvällar, nätter och helger av säkerhetsskäl. Sverigedemokraterna anser därför att kameraövervakning på bussar och tåg ska användas mer.

Vi Sverigedemokrater är intresserade av att man provar på en gratislinje, en möjlig potential linje, i samarbete med länstrafiken som säkerligen har en och annan linje som dom skulle vilja se hur den kan utvecklas.

Det behövs ett nytt vårdyrke, ett mellanting mellan läkare och sjuksköterska. Mycket av läkarnas tid upptas av sådant som sjuksköterskor med särskild vidareutbildning skulle kunna utföra. Förebilden finns i Storbritannien och USA, där så kallade nurse practitioners självständigt ställer diagnos, skriver remisser och behandlar enklare akuta fall.

Högre effektivitet i allmänläkarnas arbetsroll i kombination med högre tillgänglighet inom primärvården skulle minska patienttrycket på sjukhusens akutmottagningar. Förutom att få ned kostnaderna för hyrläkare i landstinget skulle detta ge sjuksköterskor en ny attraktiv karriärväg.

Sverigedemokraterna är också övertygade om att landstinget i högre grad än idag kan klara av att internrekrytera sina chefer.

Att bemöta brottsoffer på ett korrekt och värdigt sätt är viktigt i alla situationer. Personer som drabbats av sexuellt eller hedersrelaterat våld befinner sig ofta i en särskilt känslig och extremt utsatt situation. All personal som kan tänkas komma i kontakt med offer för sexuellt eller hedersrelaterat våld ska därför erbjudas utbildning kring hur dessa offer bäst bemöts.

Man ska i samverkan med de fackliga organisationerna säkerställa en trygg arbetsmiljö för personalen. Europarådets resolution 1763 om samvetsfrihet för vårdpersonal ska vara vägledande.

Löner och arbetsvillkor ska vara attraktiva för personalen som helhet.

Ändrings- och tilläggs yrkanden på majoritetens budgetförslag

Budget med verksamhetsplan 2013, Flerårsplan 2014-2015

Sidan 12 Under rubrik ”Inköp och upphandling” meningen: ”Förutom bra kvalitet till lägsta pris handlar det om att vid inköp ta hänsyn till miljömål samt sociala och etiska krav.”

ändras till:

”Förutom bra kvalitet till lägsta pris handlar det om att vid inköp ta hänsyn till miljömål samt sociala och etiska krav. Ritual slaktat kött ska inte upphandlas till landstingets verksamheter.”

Sidan 25 Under rubrik ”Barnkonventionen - uppdrag och utveckling”

nya punkter i punktlista:

- ”Motverka oåterkalleliga och stympande ingrepp på barn av religiösa och kulturella orsaker.”
- ”Erbjuda berörd personal utbildning i hur offer för sexuellt eller hedersrelaterat våld kan tas om hand.”

Sidan 25 Under rubrik ”Samverkan” Femte stycket,

ny punkt i punktlista:

- värna den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism”

Sidan 34 Under rubrik ”Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande” tredje stycket,

meningen: ”Målet är att 75% av målgruppen ska ha genomgått hälsoundersökning under perioden 2012-2014.”

ändras till:

Målet är att 95 % av målgruppen ska ha genomgått hälsoundersökning under perioden 2012-2014.

Sidan 36 Under rubrik ”Vård och omsorg för de mest sjuka äldre”

femte stycket ny mening: ”Projektet med egen mottagningslinje för äldre på akuten som

prövas på Ryhov bör fortsätta och också implementeras vid sjukhusen i Eksjö och Värnamo.”

Sidan 42 Under rubrik ”Somatisk vård” meningen: ”En plan tas fram efter de initiala arbetena under 2013 för att minska vårdplatserna inom framförallt medicin och geriatrik.”

ändras till:

” En plan tas fram efter de initiala arbetena under 2013 för att anpassa vårdplatserna inom framförallt medicin och geriatrik. Handlingsplanen ska ge förslag på åtgärder för att säkerställa att antalet vårdplatser räcker till och i paritet med det beakta personalens arbetssituation”

Sidan 70 Under rubrik "Busstrafik"

ny mening: "Länstrafiken bör utreda om det finns en busslinje, ny eller gammal. Busslinjen skulle kunna vara intressant att prova som pilotprojekt och som då kan vara gratis en viss tidsperiod."

Sidan 77 Under rubrik "Kompetensförsörjning"

ny mening: "Landstinget ska genom SKL och andra forum verka för att antalet läkarutbildningsplatser ökas."

Sidan 79 Under rubrik "Arbetsmiljö och hälsa"

Fjärde stycket, ny mening: "Vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet i sitt arbete är en viktig faktor för en god arbetsmiljö."

Patientavgifter i vården 2013

Sidan 40 Under rubrik "Övriga flyktinggrupper" texten: "I avvaktan på ett lagförslag "lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m fl. (2008:344)" som träder i kraft den 1 juli 2008, införde Landstinget från den 15 april 2008 regler som syftar till att erbjuda gömda/papperslösa personer rätt till akut och annan omedelbar nödvändig vård inom Landstinget i Jönköpings län.

Regeringen fortsätter att arbeta med frågan om en eventuell utvidgning av vården för asylsökande/papperslösa och i höst avger man svar. I avvaktan på slutgiltigt besked i denna fråga kvarstår fullmäktiges beslut från april 2008 om policy till gömda/papperslösa personer.

Berättigad vård ska ges även om patienten inte har möjlighet att betala vid tidpunkten när de får vård.

För gömda/papperslösa barn gäller samma regler för hälso- och sjukvård som för svenska barn."

ändras till:

"Person som befinner sig i Sverige utan nödvändigt tillstånd att vistas i landet eller undanhåller sig verkställighet av beslut om avvísning och utvisning har rätt till: akut sjukvård, akut tandvård, förlossningsvård samt vård och åtgärder enligt smittskyddslagen."

För Sverigedemokraterna

Samuel Godrén

Anders Gustafsson

Per Svenhall

Sven-Evert Gunnarsson

Vänsterpartiets förslag till Budget 2013 med Flerårsplan 2014 – 2015

Landstinget i Jönköpings län

Tryggheten i en generell välfärd – God vård för alla

Den svenska modellen i hälso- och sjukvården har varit mycket framgångsrik, och därför vill vi värna om den för en fortsatt god utveckling av vården.

Vår grundsyn är att landstinget ska svara för en offentligt finansierad hälso- och sjukvård. Den utvecklas bäst i ett sammanhållet system, med obrutna vårdkedjor och med patientperspektivet i centrum. Landstingets verksamheter ska också i allt väsentligt drivas i offentlig regi. Där den med de största medicinska behoven prioriteras. Grunden till att vi har byggt upp en gemensam vård- och omsorgssektor är solidariteten med varandra. Skattemedel skall gå till vård – inte till aktieägare. De resurser som finns till förfogande skall investeras i förbättringsarbete i vården och för ökad patientsäkerhet. För att kunna ge en vård på lika villkor är det också viktigt att vårdavgifter är låga. Målet är att Jönköpings läns Landsting skall erbjuda en jämlik och jämställd sjukvård med hög tillgänglighet över hela länet. Hälso- och sjukvården är ingen marknad och patienterna är inte kunder – en god sjukvård är en rättighet.

Demokrati

Delaktighet och inflytande är en av de mest grundläggande förutsättningarna för vår demokrati. En förutsättning för detta är att insyn och meddelarfrihet garanteras i alla offentligt finansierade verksamheter. Det är för oss självklart att alla medborgare skall ha tillgång till alla handlingar och full insyn. Delaktighet och inflytande är också det första av de elva nationella folkhälsomålen och möjligheterna till detta påverkar hälsan starkt. Därför är det viktigt att utveckla demokratiarbetet och förbättra det gentemot underrepresenterade grupper, människor som behöver information på andra språk än svenska och personer som till följd av något funktionshinder har särskilda behov av anpassad information. Dialogen med medborgarna måste utvecklas och fördjupas. Tillgången till tolkar måste säkras. Ett viktigt sätt för patienter att få inflytande och kunskap är genom ”lärcaféer” som bör bli ett naturligt inslag och en ordinarie verksamhet i vården. En policy bör snarast arbetas fram som reglerar personalens deltagande i patientutbildningar och lärcaféer. Denna typ av aktiviteter är ett viktigt stöd vid långvarig sjukdom och är ett sätt att öka livskvalitet för patienten och närstående.

Hälsofrämjande Hälso- och sjukvård

Ett fortsatt och intensifierat arbete för att hälso- och sjukvården ska arbeta mer hälsofrämjande är viktigt att bejaka. Det är angeläget att arbeta vidare med konceptet hälsofrämjande sjukhus i hela länet. Det är också viktigt att det finns tydliga handlingsplaner, med preciseringar av hur skillnader i hälsa mellan befolkningsgrupper ska minskas och som beskriver arbetssätt för hur detta ska göras, såväl i slutenvård som i öppen vård. Alla vårdinrättningar skall kunna erbjuda råd och stöd till livsstilsförändringar och fysisk aktivitet bör oftare vara ett förstahandsval vid förskrivning.

Men det som framförallt styr folkhälsans utveckling är samhällsfrågor i en vid mening. Ett ojämnt samhälle med stora klyftor mellan olika grupper är det största hotet mot folkhälsan.

Hälsokonsekvensanalyser skall alltid föregå beslut i Landstinget som påverkar befolkningens tillgång till vård och hälsoinsatser.

Ständiga förbättringar

Vi anser också att särskilda insatser bör göras för att få ett tryggare omhändertagande av de äldre på länets akutmottagningar. Det psykosociala omhändertagandet måste förbättras genom att förstärka kuratorsorganisationen på akutmottagningarna samt genomföra fortbildningar för all

personal när det gäller krisintervention. De människor som drabbats av posttraumatiskt stressyndrom – PTSD – behöver ett professionellt omhändertagande och behandling. Någon form av traumacenter eller nätverk måste tillskapas i länet för att tillgodose dessa patienters behov.

Patientsäkerheten är a och o i all vård. Det måste alltid finnas ett fokus på ständiga förbättringar och att lära av misstagen. Vårdskador måste systematiskt minimeras. Det handlar om att förbättra och prioritera upp arbetet med att minska skador till följd av smärta, fall, undernäring, trycksår och skador av urinkateter. Stora förändringar har under de senaste åren genomförts såväl i Landstinget som i länets kommuner. Nya vård- och omsorgsproducenter har gjort att vårdens organisation har blivit mer otydlig och svårgripbar. För att säkerställa att vårdkedjan håller ihop för äldre/multisjuka personer skall en samordningsordningsfunktion, äldresamordnare, prövas i samverkan mellan landstinget och övriga berörda. Satsningar skall göras på den palliativa vården för att ge bästa möjliga vård i livets slut. Detta skall ske på lika villkor i länet och oavsett ålder och diagnos hos patienten.

Patienternas anhöriga har en mycket viktig roll att spela. Ett gott anhörigstöd betyder mycket för vårdens resultat och de anhöriga måste uppmärksammas och ges tillgång till adekvat information.

Vård på lika villkor

Varje människa oavsett betalningsförmåga, kön, etnisk tillhörighet eller ålder skall ha tillgång till en bra vård och omsorg. Det uppnås om alla är med och tar ett gemensamt betalningsansvar för välfärden. Vården skall vara solidariskt finansierad och prioriterad efter behov – och ge den bästa och säkraste vården.

En översyn skall göras av samtliga avgifter inom hälso- och sjukvården med syftet att inför ett samlat högkostnadsskydd. Detta för att säkra tillgången till vård och rehabiliteringsinsatser till alla invånare. Landstinget skall säkerställa en vård på lika villkor och ett ansvarstagande när det gäller skattemedel och skall därför inte sälja ut eller överlåta vårdcentraler eller sjukhus till privata företag.

Vården skall vara grundad på människovärdes- behovs- och kostnadseffektivitetsprincipen.

Vår modell för primärvård

Primärvården måste ytterligare utvecklas och stärkas för att kunna fungera som den bas som vi menar att den skall vara. Då är tillgängligheten och kontinuiteten mycket viktig. Vi var och är kritiska till införandet av vårdval, som förändrade hela strukturen för primärvården med en fri etableringsrätt för läkare och vårdbolag.

Vård- eller hälsocentralen måste ha en fast personalstyrka som arbetar tillsammans i ett team för patientens bästa, där alla yrkesgruppers unika kompetens tas tillvara. Landstinget skall utarbeta en modell som säkerställer patientens rätt att välja vårdcentral utifrån sina behov, inte marknadsens. Satsningen på en förstärkt kvalitet och på verksamhetsutveckling skall intensifieras. Alla offentliga vårdcentraler skall kunna bli certifierade till Hälsocentraler enligt speciella kriterier. Målsättningen är att de offentliga enheterna skall ha de bästa resultaten och vara det självklara valet för medborgarna. Hälsocentralerna skall arbeta teambaserat med en helhetssyn som innefattar såväl förebyggande som rehabiliterande arbete.

Det skall vara lätt att få kontakt med vården och att sedan få rätt vård av rätt personal på rätt plats i vårdkedjan. Det får inte vara ”kostnaden” som är i centrum utan patienten.

Psykosociala team med kurator och psykolog är en självklarhet.

Ökad service i form av utökat öppethållande prövas för att ge full tillgänglighet.

Ändamålsenliga och moderna lokaler är viktigt för möjligheterna att kunna rekrytera personal och för att erbjuda patienterna en god miljö. Ekonomiskt utrymme garanteras i budget för att stödja utvecklingen ekonomiskt av hälsocentraler och ge möjlighet till satsningar på apotekare, dietister som logopedier i primärvården.

Arbetet med att HBTQ certifiera primärvården skall fortsätta. Bemötandefrågor är ständigt aktuella och skall vara föremål för fortbildning för all vårdpersonal liksom kunskap om hedersproblematik.

Jämställd vård ger folkhälsa

Vården ska vara jämlik och jämställd. Sjukvårdens kvalitetsarbete måste fokusera än mer på att synliggöra kön. Idag råder det konsensus kring att män och kvinnor har rätt till likvärdig vård. Trots detta finns det en stor kunskapsbrist om de orättvisor som fortfarande råder och hur dessa ska utjämnas. Att ha ett könsperspektiv på hälsan är också oerhört viktigt. Särskild uppmärksamhet måste alltså ägnas den ojämlika fördelningen av sjukvård och resurser mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. För att utjämna ogrundade skillnader mellan könen krävs en aktiv prioriteringsdiskussion och beslut utifrån goda underlag. Varje beslut måste präglas av ett genus och barnperspektiv. Likaså måste könsuppdelad statistik finnas tillgänglig inom alla relevanta områden. För att kunna behålla och vidareutveckla den jämlika och jämställda vården behöver ett regionalt kunskapscentrum för kvinnors hälsa inrättas. Våld mot kvinnor och barn är ett fortsatt stort problem. Det måste finnas kompetent personal dygnet runt som kan möta våldsutsatta och våldtagna kvinnor på vårdenheterna.

Ett försök med kurator i beredskap skall inledas på akutmottagningen Ryhov, Jönköping.

Psykiatrisk vård

Allmänpsykiatri liksom barn- och ungdomspsykiatri behöver förstärkas och få möjlighet att också utveckla sitt arbetssätt med specialiserade team med olika yrkeskompetenser och med behandlingsmetoder för olika patientgrupper. Vi anser också att mellanvårdsformer i gränslandet mellan slutna och öppna vård måste finnas inom psykiatri. Ljusbehandling måste finnas tillgängligt inom primärvården i länet. Det behövs ett större utbud av olika vårdformer och behandlingsalternativ. Ridterapi i den psykiatriska vården i samarbete med Naturbruksgymnasiet skall prövas. Det finns stora behov att stödja och hjälpa de unga som i allt högre utsträckning drabbats av psykisk ohälsa, t ex via mottagningar med fokus på ”unga vuxna” denna typ av mottagningar skall finnas tillgängliga i hela länet.

Äldre personers psykiska ohälsa uppmärksammas inte alltid tillräckligt av vården. Äldrepsykiatriska team med speciell kompetens och tillgång till särskilda vårdplatser skall införas. Den översyn av vuxenpsykiatri, som starkt försenad, presenterades under hösten 2010, måste kompletteras med ytterligare uppgifter. Uppgifter om fördelning av öppenvårdens resursbehov, beskrivning av rehabiliteringsbehov och uppgifter om skillnader i vård utifrån ett jämställdhetsperspektiv är exempel på områden som behöver fördjupas. Antalet sjukgymnaster inom den psykiatriska vården är oerhört litet – något som måste åtgärdas. Sjukgymnastisk behandling är mycket värdefull i behandling av psykisk ohälsa.

Fontänhus bör införas som en betydelsefull verksamhet i det hälsofrämjande arbetet för personer med psykisk ohälsa. Även ”Återhämningsverksamheter” efter psykisk ohälsa är intressanta utvecklingsområden.

En plan för att minimera antalet självmord skall tas fram med siktet inställt på den nollvision som skall tas fram. Stödet till anhöriga behöver utvecklas inom psykiatri och neuropsykiatri.

Missbruk och beroende

Människor som fastnat i ett missbruk är en extremt utsatt grupp. Samverkan är oerhört viktigt mellan kommunerna och Landstinget, det är betydelsefullt att formerna för samarbetet och ansvaret blir tydliggjorda. Missbruksvården måste innehålla mer än den rent medicinska behandlingen – därför måste kommunerna arbeta tillsammans för att få en helhetsbild av individens behov. Förebyggande insatser för att förhindra smittspridning av infektionssjukdomar som är vanliga bland missbrukare måste införas. En sprututbytesverksamhet skulle vara en viktig del i det förebyggande arbetet och en trygghet för missbrukaren. Dels genom tillgången på rena sprutor men också därför att mötet med

vårdpersonalen som distribuerar sprutorna ger en viktig kontaktyta och möjlighet till hjälp med andra hälsoproblem.

Även anhöriga till människor med missbruk behöver stöd och hjälp för att orka i en svår situation. Landstinget behöver se över vilket stöd som ges till de anhöriga. Samverkan mellan kommuner, Landstinget och frivilligorganisationer är viktigt när det gäller att forma en god eftervård.

En stor grupp människor, ofta kvinnor, har hamnat i ett beroende som initierats av sjukvården. Vi tänker då på den överförskrivning som under många år funnits i Landstinget i Jönköpings län. Det handlar om beroendeframkallande läkemedel inom grupperna bensodiazepiner och olika SSRI preparat, läkemedel som ges i syfte att motverka sömnlöshet, oro och ångest men som kan leda till ett plågsamt beroende. Här måste Landstinget ta ett större ansvar dels när det gäller förskrivningen men även när ett läkemedel efter lång tid skall sättas ut. Det inger oro att allt fler unga hamnar i denna typ av beroende, här har Landstinget ett stort ansvar.

Rehabilitering/habilitering

All vård måste genomsyras av ett rehabiliterande synsätt. Att satsa på rehabilitering är god hälsoekonomi. Det gäller att ha ett långsiktigt perspektiv och att innefatta den nödvändiga rehabiliteringen efter sjukdom och skada i processen redan från början. Att upprätta individuella rehabiliterings/habiliteringsplaner måste vara rutin. Det är stora områden som innefattar allt från att stödja tidigt funktionsnedsatta till ett så gott liv som möjligt under mycket lång tid, till medicinsk rehabilitering efter skada och sjukdom mitt i livet. Men även mera begränsade insatser för att anpassa en arbetsplats i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering. Kompetensen och kunskapen som finns vid psykiatrins Arbetsterapienhet vid Ryhov samt REN (rehabilitering i Nässjö) måste tas tillvara och utvecklas. Tekniska hjälpmedel måste ses som en del i rehabiliteringsprocessen och skall vara avgiftsfria. Under senare år har hjälpmedel tagits fram som kan ge en bättre vardag till personer med olika neuropsykiatriska och psykiatriska symtom. Denna typ av kognitiva hjälpmedel skall tillhandahållas till de patienter som har behov av dem, och kunskap om denna typ av hjälpmedel spridas till patienter, anhöriga och medarbetare.

Utlands- och utomlänsvård är ett värdefullt komplement till annan regelbunden rehabilitering på hemorten. Regelverket som reglerar rätten till utlandsvård är föråldrat. En översyn måste göras för att fler skall kunna erbjudas möjligheten till utlandsvård.

Den länsövergripande kartläggning över hur rehabiliteringsresurserna är fördelade inom såväl somatisk som psykiatrisk vård samt mellan öppen och slutna vård, som genomförts och redovisades under hösten 2010 visade på stora obalanser i resurserna. Inventeringen var tyvärr redan vid presentationen ett år gammal. Det är angeläget att en genomgripande och grundlig genomgång av rehabiliterings/habiliteringsresurserna görs i länet och att fördelningen av resurser över länet ses över.

Tandvård

Tänderna är en del av kroppen som har stor betydelse för vår totala hälsa. Därför är det självklart att alla skall ha rätt till en god tandhälsa oberoende av plånbokens tjocklek. På nationell nivå bör ett samlat högkostnadskydd för sjukvård och tandvård tas fram. I Landstinget i Jönköpings län är det viktigt att alla medborgare i länet har tillgång till landstingsdriven Folktandvård. Det är också viktigt att det finns en geografisk närhet till Folktandvården. Landstinget i Jönköpings län har varit föregångare inom tandvården och speciellt inom barn- och ungdomstandvården har man nått de bästa resultaten i landet. Det är klokt att investera i god tandhälsa i ungdomen. Därför föreslår vi att den fria tandvården till barn- och unga utökas och gäller till 25-års ålder.

Folkhälsa

Bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet som har en central plats i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948. Det innebär en skyldighet att arbeta förebyggande, undanröja ohälsa och prioritera de med störst behov när det gäller vård och behandling. Trots detta har flera grupper i vårt samhälle en alltför hög ohälsa – ohälsa som kan åtgärdas. Det största hotet mot en god folkhälsa är ekonomisk ojämlikhet. Det är hälsans sociala bestämningsfaktorer som måste påverkas för att få bukt med växande hälsoklyftor. Det handlar om inflytande, jämställdhet, ekonomi och delaktighet. Utbildningar och konferenser som tar upp funktionsnedsättning i relation till hälsa och hälsofrämjande åtgärder skall anordnas. Det är självklart att i Folkhälsoprogram, handlingsplaner och policydokument lyfta in de funktionsnedsattas hälsosituation. Revidering och uppdatering av det folkhälsopolitiska programmet skall göras och då även ta upp funktionsnedsattas och HBTQ personers hälsosituation och rättigheter.

Hållbar utveckling

Landstinget ska prioritera miljöarbete som har stark koppling till bättre folkhälsa och god resurshushållning. Prioritera förbättringar inom transportområde med bland annat fler miljöbilar och förnybara bränslen. Antalet resor i tjänsten måste hållas nere och flygresor minimeras med hjälp av bättre utnyttjande av videokonferens- och datateknik. Landstinget måste sträva efter att minska den totala mängden transporter. Insatser för att öka andelen ekologiska livsmedel och miljöanpassade produkter skall fortsätta. En ”vegetarisk dag” skall införas i Landstinget där mat serveras.

El som levereras till Landstinget skall uppfylla kraven för miljömärkning av el. Arbetet med att miljömärka läkemedel och att stärka det miljö-medicinska arbetet måste intensifieras. Det är också viktigt att produkter av olika slag som inhandlas till Landstingets olika verksamheter är rättvisemärkta. Ökad kompetens och kunskap om kemikaliers skadliga effekter behöver tas in i Landstinget. Den resvaneundersökning som genomförts under 2012 visar på stora förbättringsmöjligheter. Åtgärder för att uppmuntra till ökat kollektivt resande bland Landstingets medarbetare skall vidtas.

Personalen – Landstingets viktigaste tillgång

Heltid är en rättighet

Målet är att heltid blir en rättighet och deltid en möjlighet för personalen. Det är också viktigt att landstinget kvalitetssäkrar jämställdhetsarbetet så att kontinuerliga framsteg på t ex lönesidan kan avläsas. Landstinget ska även säkra en god arbetsmiljö för sina medarbetare. Friskvård och förebyggande arbete är oerhört viktigt och träning på arbetstid är en del i detta. Den som drabbats av sjukdom måste få en snabb och kvalificerad rehabilitering och erbjudas en aktiv sjukskrivning med möjlighet att pröva sig fram till goda lösningar. En återgång i arbete måste få ta den tid som krävs för att få bästa möjliga, varaktiga resultat. Som offentlig arbetsgivare har Landstinget såväl ett ansvar som en möjlighet att vara föregångare och ge goda exempel när det gäller att erbjuda funktionsnedsatta/funktionshindrade möjlighet till anställningar.

Det är viktigt att minimera användandet av bemanningsföretag, detta samtidigt som Landstinget i Jönköpings län är pådrivande i att få till stånd en nationell samverkan i frågan. En viktig del av vården är de olika stödverksamheterna som städ, transport och verksamheter inom medicinsk diagnostik..

Neddragningar och konkurrensutsättningar har visat sig innebära risker i patientsäkerheten och i förlängningen gett upphov till stora kostnader istället för de besparingar som varit avsikten. Det är angeläget att satsa på arbetsmiljöförbättringar för serviceverksamheterna.

Försök skall göras med förkortad arbetstid inom yrkesområden som är särskilt utsatta för arbetsrelaterad ohälsa. Möjlighet till flexibilitet i schemalagningen för personalen bidrar till

bättre service för patienterna. Kollektivavtal och offentlighetsprincip är självklarheter för all personal och inom alla verksamheter som finansieras av skattemedel. Vården skall utvecklas genom förbättringsarbete. Prestationsersättningar hör inte hemma i vården.

Fler yrkesgrupper, exempelvis inom rehabiliteringsområdet skall erbjudas specialisttjänster och undersköterskornas profession skall utvecklas och stärkas med kompetensutvecklingsinsatser.

Kommunikationer – i hela länet – för alla

Landstinget ska verka för jämställda kommunikationer. Likaså är det viktigt att ha en ungdomsstrategi kring åldersgränser och taxor. Ungdomar är en stor resandegrupp. En attitydförändring måste ske när det gäller inställningen till åka kollektivt. Nolntaxa för unga och pensionärer över 65 år i relation till införande av ett ”100-kort” skall utredas under 2013. Det skall vara ett enkelt och billigt alternativ att välja kollektivt resande för medborgarna oavsett var i länet man bor och arbetar. Att satsa på kollektivt resande är framtiden och det som utvecklar länet på ett hållbart sätt. Kollektivtrafiken skall vara tillgänglig för alla och funktionsnedsattas behov skall tillgodoses. Tidtabellssamordning och trygghet är viktigt liksom att utveckla kollektivtrafiken genom ökad anropsstyrning. Den särskilda kollektivtrafiken har särskilt stora krav på sig i dessa avseenden. Resenärernas trygghet, säkerhet, punktlighet och lokalkännedom är helt avgörande. Regelverket för sjukresor som infördes 2012 förändras 2013 och ersätts då av tidigare regelverk. Sjukresor skall ingå i det samlade högkostnadsskyddet

Kultur

Kulturen ska ses både som en samhällsbyggare och en normbrytare. Den är en förutsättning för demokrati och ska ha en konstruktiv plats i samhället. Genom att erbjudas något nytt och annorlunda kan vi ta del av upplevelser vi inte tidigare känt till.

Utvecklingsområden är kultursamordnare och kultur i vården. Det framgångsrika arbetet med ”Stärkande kultur” skall fortsätta och vidareutvecklas. En vision för Kultur i vården måste tas fram. Läkande trädgårdar och ”grön rehabilitering” har sin givna plats på våra sjukhus.

IT-tekniken ger nya möjligheter för patienterna att ta del av olika former av kultur på sjukhusen. Här finns stora utvecklingsmöjligheter som kan förbättra kvalitén och upplevelsen av vården både för barn och vuxna.

Det nya Kulturhuset Spira skapar regionala fördelar. Tillgängligheten till kultur för alla i länet är en självklarhet. Barn- och ungdomsverksamhet och samarbete med skolor och annan kommunal verksamhet är viktig. Det skall skapas ett samarbetsforum mellan kommunerna och Landstinget även när det gäller kulturfrågor för att få ett förankrat kulturutbyte över hela länet.

Vänsterpartiets yrkanden angående budget 2013 med flerårsplan 2014 – 2015.

Yrkande	Sida	
1.	2.	Ändringsyrkande. Tag bort begreppet kund ur hela dokumentet och ersätt med medborgare/patient.
2.	2.	Tilläggsyrkade under rubriken, Allas delaktighet , efter sista meningen. Demokratiska arbetsplatser kräver att alla har möjlighet att påverka sin arbetssituation och att det finns en tydlighet i beslutsvägarna.
3.	2.	Nytt stycke, med rubrik: Jämlikhet och jämställdhet. Landstinget som organisation skall i allt inriktas på och genomsyras av jämlikhet- och jämställdhet.
4.	6.	Ändringsyrkande, Långsiktig och uthållig finansiering. Ny första mening. För att trygga verksamhetens finansiering, ska årligen ett resultat nås, som innebär att nödvändiga investeringar kan finansieras med egna medel.
6.	10.	Ändringsyrkande, första meningen under rubrik: Perspektiv: process och produktion. Verksamhetens mål skall nås genom god hushållning med resurserna.
7.	11.	Nytt stycke före Inriktning för... Landstingets serviceverksamhet är en värdeskapande del i hälso- och sjukvården som helhet och ska vara kostnadseffektiv.
8.	11.	Avslagsyrkande på de två sista styckena under Inriktning för Stöd och serviceverksamheterna. Ny lydelse: Serviceverksamheter som städ, kost, medicinsk service m fl. är mycket viktiga och är avgörande att kunna ge en god och säker vård till alla patienter. Serviceverksamheterna ska utvecklas ytterligare och drivas i Landstingets regi. Arbetsmiljön skall förbättras.

9. 12. Under *Kommunikation som verktyg för måluppfyllnad*
Nytt stycke efter tredje stycket:
IT-teknik till patienterna
IT teknik kan användas i ökad utsträckning av
inreliggande patienter för att bryta isolering. Ett annat
användningsområde som kan utvecklas är att smidigt fånga
upp synpunkter från patienter på vårdcentraler.
10. 13. **Strategiska mål. Hållbar utveckling.**
Ny mening, först.
Landstinget skall bidra till en ekologisk och hållbar utveckling
genom att hushålla med resurser och välja miljövänliga alternativ.
11. 14. Begreppet klimatsmart byts genomgående ut mot **hållbart**.
12. 14. Tilläggsyrkande, ny mening, nya punktsatser, första stycket.
*Landstinget skall aktivt använda sig av nationella jämförelsemål i
miljöarbetet.
*Landstinget ska ha som mål att närmare 100% av energi-
användningen utgörs av miljömärkt el.
*De resurser som frigörs via energibesparingar skall användas
till att uppnå målet om närmare 100% miljömärkt el under plan-
perioden.
13. 14. Tillägg under Hur gör vi det?
*Tjänsteresor skall inte göras med flyg inom landet om alternativa
färdsätt finns. För Landstingets tjänsteresor krävs att
nya, skärpta målsättningar tas fram under 2013.
14. 14. *Den resvaneundersökning som genomförts och redovisats under
2012 skall under 2013 leda fram till konkreta åtgärder för att
uppmuntra medarbetarna att resa mer kollektivt, främja och
belöna samåkning samt ta fram andra åtgärder för att minska
denna klimatpåverkan. Resurser skall avsättas för genomförande.
15. 14. * Vegetariska rätter skall lyftas fram och presenteras med omsorg i
alla Landstingets verksamheter där mat serveras.
16. 14. * En vegetarisk veckodag införs i alla Landstingets verksamheter
där mat serveras.
17. 16. Nytt stycke under **Perspektiv: Lärande och förnyelse**.
Samtliga yrkesgrupper behöver få tillgång till
kompetensutveckling och professionell utveckling. Speciellt
behöver detta säkerställas för medarbetare inom grupperna
undersköterskor/skötare och inom de olika serviceverksamheterna.
Även andra professioner som sjukgymnaster, kuratorer och
arbetsterapeuter har behov av stärkt kompetensutveckling och
samverkansgrupper inom de olika yrkesområdena.

18. 16. **Kraftsamling.**
Ändringsyrkande i texten vid pyramiden.
Klok hushållning ersätter Lägre kostnader.
19. 18. **Perspektiv: Ekonomi**
Nytt stycke efter första meningen:
Genom en förstärkning av utdebiteringen säkras fortsatt till-
till vård för alla medborgare på lika villkor. Landstinget har ur
verksamhetsperspektiv en god hushållning. det vill säga att de
resurser som finns har använts på ett kostnadseffektivt sätt med
goda resultat inom verksamheterna. Samtidigt har flera stora
omorganisationer och omställningar skett de senaste åren.
När utjämningsystemet förändras till nackdel för Landstinget
i Jönköpings län görs ett ökat skatteuttag för att undgå en
försämrad finansiell situation. Därmed ges verksamheterna
möjlighet att fortsätta sitt framgångsrika förbättringsarbete,
stärka patientsäkerheten och bibehålla en god arbetsmiljö.
20. 21. **Landstingsskatten**
Ändringsyrkande, första stycket. Ny lydelse.
Landstingets skattesats föreslås för 2013 fastställas till 10.86 kronor.
Därmed kommer Landstinget i Jönköpings län även fortsättnings-
vis att ligga lägre än den för riket genomsnittliga skattesatsen när
hänsyn tagits till olika kostnadsansvar för hemsjukvård,
kollektivtrafik med mera (den så kallade justerade
skattesatsen).
21. 22. Ändringsyrkande och avslagsyrkande det sista stycket sidan 22
Ny text:
De närmaste åren då utjämningsystemets effekter ännu inte börjat
påverka vår finansiella situation. Genom att stärka ekonomin
långsiktigt med ett ökat skatteuttag skapas stabilitet för
verksamheterna. En kraftsamling skall ske när det gäller
förbättringsarbete och säker vård för patienterna. Genom dessa
åtgärder tryggas också en god arbetsmiljö för medarbetarna.
22. 23. **Hälso- och sjukvård**
Uppdrag
Tilläggsyrkande, nytt stycke efter tredje stycket:
För att möjliggöra detta och undvika att resurser styrs via
efterfrågan måste regelverket för Vårdval förtydligas och
förbättras och uppföljningen skärpas. Eventuella vinster hos de
privata vårdgivarna skall återföras till verksamheten.
Landstingets verksamheter bör i allt väsentligt drivas i
offentlig regi. Ytterligare privatiseringar skall inte genomföras i
Landstingets verksamheter.

23. 24. **Bra Folkhälsa**
 Nytt stycke efter de 11 målen.
Grunden till en god folkhälsa står att finna i ett starkt välfärdssamhälle.
 Hälsan är inte jämlikt och jämställt fördelad i länet. Det finns stora skillnader i ohälsa mellan olika grupper. När avstånden i levnadsvillkor och ekonomi ökar mellan olika grupper i samhället påverkar det hälsan. Lika möjligheter till makt och inflytande, god ekonomi och arbetsmiljö och tillgång till vård och stimulerande livsmiljöer är viktiga faktorer för att minska hälsoklyftorna. För att möta och minska skillnader i hälsa måste resurserna till folkhälsans område stärkas.
24. 24. **Demokrati och folkhälsa.**
 Inflytande över sin egen situation och möjligheter till trygghet, även om sjukdom, arbetslöshet eller ohälsa drabbar, är viktiga delar i att främja en god folkhälsa. Ett välfärdssystem som jämnar ut ekonomiska skillnader påverkar folkhälsan positivt. Målet för Jönköpings läns Landsting är måste vara att rätten till bästa möjliga hälsa skall gälla alla oberoende av kön, samhällsklass, etnisk tillhörighet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Denna rättighet måste också gälla asylsökande och papperslösa personer.
25. 24. **Primärvård**
 Tillägg i sista meningen:
 Vårdcentralen erbjuder förebyggande hälsovård, lättillgänglig sjukvård, rehabilitering och *psykosociala* insatser av god kvalitet i samverkan med andra aktörer.
26. 25. **Nya punkter under övergripande uppdrag.**
 *Det är viktigt att alla vårdenheter har en flexibilitet när det gäller behovet av varierande öppettider.
27. 25. *Konsekvenser och utvärdering av stängning av helgjourerna på Högländets sjukvårdsområde skall genomföras och redovisas.
28. 25. * För att säkerställa att primärvården som ges länets invånare är jämlik ska insynen i all verksamhet som finansieras av Landstinget omfattas av samma insynsmöjligheter.
29. 25. * vården skall ges med kontinuitet och genom arbete i team där rehabkompetens som sjukgymnaster och arbetsterapeuter finns med.
30. 25. *även andra yrkesgrupper som apotekare, logoped, kuratorer, dietister och psykologer skall finnas med i teamsamverkan inom primärvården.
31. 25. Avslag tredje punktsatsen andra stycket.
 *stimulera mångfald av vårdgivare.
 Ny lydelse.
 ***Mångfald är viktigt när det gäller att möta patienternas skiftande behov av vård och stöd.**

32. 25 Tillägg i slutet av sista stycket.
Då inga nya resurser tillförts har detta medfört att medarbetare vid de landstingsdrivna vårdcentralerna omplacerats, lämnat eller varit tvungna att lämna verksamheten. Väl uppbyggda strukturer för utvecklingsarbete och fungerande vårdkedjor har brutits ned. Dessa strukturer måste återuppbyggas och bli välfungerande för en god patientsäkerhet och för att stärka de olika professionerna.
Konsekvensanalyser och uppföljningar har saknats av den privata verksamheten. Det har därmed även saknats underlag för medborgarna att fatta informerade beslut när det gäller eventuellt byte av vårdcentral.
Det diagnosrelaterade ersättningsystemet ACG måste noga följas och utvärderas.
Mål för återbesök och uppföljningsbesök och rehabiliteringsinsatser skall tas fram.
Övriga yrkanden angående primärvården redovisas i Regelbok för vårdval i Jönköpings län.
33. 26. **Samverkan**
Tilläggsyrkande, andra stycket, efter meningens kompetens i vårdkedjan.
För att säkerställa att vårdkedjan håller ihop, och för att stärka den äldre/multisjuka patientens ställning skall en samordningsfunktion, äldresamordnare, prövas i samverkan mellan Landstinget och andra berörda aktörer. Kunskapen om äldres psykiska hälsa och ohälsa skall stärkas genom utbildningsinsatser.
Satsningar på äldre och fysisk aktivitet, skall planeras.
34. 26. Fjärde stycket, ändringsyrkande:
Det är viktigt att sjukvården uppmärksammar de särskilda behov som kommer av att många länsbor har en annan kulturell bakgrund. Det är angeläget att det finns kompetens inom hela länet för bra omhändertagande av flyktingar. Flyktingmedicinskt centrum vid Universitetssjukhuset i Linköping är en resurs som kan anlitas när det krävs för enskilda patienter samt för upprätthållande av hög behandlingskompetens. För att säkerställa vården och kvaliteten för personer med traumatiska upplevelser och posttraumatiskt stressyndrom skall inrättandet av en verksamhet till stöd för dessa grupper påbörjas inom Landstinget i Jönköpings län.
35. 27. Tilläggsyrkande sist, i första stycket om Sjukhuskyrkan,
Det skall vara möjligt för människor med olika trosriktningar som exempelvis kristendom, islam, buddism eller hinduism, att få stöd i andliga och existentiella frågor vid vistelse på våra sjukhus. Det är oerhört viktigt med kunskap och kompetens i andliga och kulturella frågor vid omhändertagande och vård vid sjukdom och kriser.

36. 33/34. **Ersättningsmodell för specialiserad sjukvård.
Stycket stryks i sin helhet.**
37. 35. Tilläggsyrkande under **Bemötande**, sist i sista stycket:
Arbetet med att ge kunskap om ett gott bemötande av HBTQ personer fortsätter och utvecklas via certifiering.
38. 35. Tilläggsyrkande efter föregående, nytt stycke:
Arbetet med att uppmärksamma våld i nära relationer och att ha god kunskap om rutiner i dessa sammanhang överallt i vården skall förbättras genom framtagande av webbutbildning och länsgemensamma vårdprogram och handlingsplaner, med uppföljningsbara mål.
39. 36. **Tillgänglighet**
Vårdgaranti.
Nytt stycke efter tredje stycket.
Även rehabilitering- och psykosociala insatser bör ingå i vårdgarantin.
Även återbesök bör ingå i garantin inom planperioden.
Hela vägen genom vårdkedjan skall kunna beskrivas.
40. 36. Tilläggsyrkande, nytt stycke efter första stycket under **Behovsstyrd planering.**
Neurologer
Insatser skall göras för att förbättra utbildningen av neurologer för att öka tillgängligheten och utveckla vården för patienter med neurologiska sjukdomstillstånd.
41. 37. **Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande.**
Tilläggsyrkande sist i andra stycket.
Ett nytt Folkhälsopolitiskt program där även funktionsnedsattas och HBTQ personers rättigheter ingår skall tas fram. Särskilt skall förebyggande åtgärder för att minska ohälsan hos dessa grupper beskrivas.
42. 37. I Folkhälsoundersökningar och Hälsosamtal skall även frågor som berör utsatthet för våld tas upp.
43. 37. **Vårdprevention.**
Tilläggsyrkande, nytt stycke.
Särskilt skall arbetet med fallprevention uppmärksammas. Detta för att de mål som satts upp skall uppnås.
Mattider skall ses över och åtgärdas så att patienternas nattfasta inte överskrider de tillåtna gränserna. Otillräckligt näringsintag leder till fler komplikationer, längre vårdtider och ökat lidande.

44. 38. **Samverkan med kommunerna och andra aktörer**
Tilläggsyrkande, ny punktsats:
*Landstinget skall via avtal medverka i verksamheten på Junepoli-
Kliniken i Jönköping samt på Socialmedicinska byrån (SMB) i
Gislaved samt andra motsvarande kommunala verksamheter i
Länet.
45. 39. **Familjecentraler och ungdomsmottagningar**
Nytt stycke efter tredje stycket
Ökat öppethållande på kvällar och helger skall prövas.
Ungdomsmottagningarna i länet skall vara öppna för
Unga upp till 25 års ålder.
46. 39. Tilläggsyrkande **under Vård och omsorg för de**
mest **sjuka äldre**, nya punktsatser.
*Äldresamordnare med samordningsansvar behövs för
att ta tillvara de äldre multisjukas behov.
Till detta avsätts 0,5 miljon kronor.
47. 39. *Satsningar på fysisk aktivitet planeras.
48. 39. Tilläggsyrkande, nytt stycke under **Rehabilitering:**
Fler medarbetare med funktionsnedsättning skall anställa
i Landstingets verksamheter.
Arbetet med att få fler personer med funktionsnedsättning
att få ett arbete inom Landstingets verksamheter måste förbättras
Till detta avsätts 2 miljoner kronor för 2013.
49. 40. **Kultur i vården**
Mening läggs till sist i stycket:
Under hösten 2012 genomfördes konferensen ”Djuren har en
plats i vård, skola och omsorg” i syfte att sprida forskning och
beprövad erfarenhet om djurens positiva inverkan i vård-
och omsorgssituationer. Under 2013 uppmuntras
utvecklingsprojekt inom området.
50. 40. För att samordna och sprida erfarenheter samt
ytterligare belysa insatser till verksamhetsutveckling inom kultur i
vården behövs stöd av en Kulturutvecklare.
51. 42. Tilläggsyrkande under rubrik **Cancervård**, nytt stycke:
* Som en del i genomförandet av den regionala kulturplanens
(2012-14) mål att **Stimulera kulturens tillgänglighet för barn**
och unga som patienter och brukare, införs beprövad
hälsofrämjande verksamhet på sjukhus utifrån deras behov.
52. 42. Tilläggsyrkande under rubrik **Palliativ vård**
Även i den palliativa vården är kulturen ett värdefullt inslag.
Det är angeläget att utveckla den palliativa vården genom
vårdplatser med tillgång till speciell psykologisk kompetens.

53. 43. **Patientsäkerhet**
Ny mening sist i första stycket.
De frågor som kräver övergripande beslut som exempelvis
mattider och inköp av utrustning utreds och åtgärdas.
54. 45. Nytt stycke under **Somatisk vård.**
Psykosocialt stöd
På Länssjukhuset Ryhov skall en översyn av
kuratorsorganisationen och det psykosociala stödet vid
krissituationer genomföras. En försöksverksamhet med
jourkurator/kurator i beredskap planeras och genomförs på
akutmottagningen, Ryhov.
För detta arbete avsätts 0,5 miljoner kronor.
55. 45. **Logopeder och dietister**
Ändringsyrkande sista meningen:
En handlingsplan tas fram under 2013 som skall resultera i en
utökning så antalet dietister i Landstinget motsvarar genomsnittet i
landet.
56. 46. **Psykiatri**
Allmänpsykiatri
Nytt stycke efter de 14 punktsatserna.
Fördjupningar och ytterligare genomlysningar av verksam-
heten måste göras när det gäller resursfördelningen mellan
öppenvårdsteamerna och fördelningen av psykolog och rehab-
personal måste tydliggöras. Det är viktigt att vården ges på lika
villkor i länet. Även ifråga om hur den psykiatriska vården ges ur
ett genusperspektiv krävs ytterligare kunskap. En könsuppdelad
statistik skall därför tas fram.
57. 46. Det är angeläget att det finns tillgång till sjukgymnaster med
psykiatrisk kompetens i hela länet. Likaså skall arbetsterapeut
och psykolog finnas i alla öppenvårdsteam. Nya riktlinjer från
SBU när det gäller behandling av depressioner innebär att
ökad tillgång på psykoterapeutiska insatser kommer att krävas.
58. 46. Nytt yrkande
Ytterligare resurser för att stärka psykolog och läkartätheten inom
Psykiatrin. **Verksamheten tillförs 3 miljoner kronor.**
59. 46. Satsning på fler vårdformer med mellanvårdsalternativ
är nödvändig utveckling. Miljön i vården är mycket viktig och en
skapande och stimulerande miljö ingår i förbättringsarbetet.
- Äldrepsykiatrisk kompetens behöver tillföras vården. Ett
äldrepsykiatriskt team med tillgång till vårdplatser skall
utformas.
- Det självmordsförebyggande arbetet skall fortgå och intensifieras.

Nytt stycke efter föregående.

Ljusterapi, som uppskattas av patienter med återkommande depressiva problem skall finnas kvar och utvecklas som ett komplement till andra behandlingsalternativ.

60. 46. Ridterapi som behandlings- och rehabiliteringsalternativ skall prövas inom psykiatrin i länet i samverkan med Naturbruksgymnasiet.
61. 46. Landstinget skall bidra till driften av Fontänhus i Jönköping när verksamheten startas där. Även utreda behovet av Fontänhus i Värnamo samt ny uppstart i Eksjö.
Till detta avsätts 1 miljon kronor.
62. 46/47. Tilläggsyrkande under rubrik **Främja barn och ungdomars hälsa och förebygga psykisk ohälsa.**
Implementera och utvärdera framtagna metoder med kulturella inslag för att främja barns och ungas psykiska hälsa i skolornas daglig verksamhet samt i Högskolan för lärande och Kommunikations (HLK) pedagogiska utbildningar.

En pilotutbildning har under hösten 2012 bedrivits som riktat sig till personal som möter barn och unga. Denna skall utvärderas och bli en del av HLK,s kursutbud och erbjudas samtliga länets kommuner.
63. 47. Tilläggsyrkande, nytt stycke
Neuropsykiatri
Tillgång till kognitiva hjälpmedel och träning i att använda dessa hjälpmedel är en viktig del i att kunna leva ett liv som andra, efter att patienten givits en neuropsykiatrisk diagnos.
Ett vårdprogram för vuxna med neuropsykiatrisk diagnos skall tas fram under 2013.
64. 47. **Valfrihet i specialiserad vård.**
Stycket stryks.
65. 48. **Ambulans- och sjuktransporter, sjukresor.**
Avslags- och ändringsyrkande, sista stycket.
Sjukreseförmånen förändrades och försämrades 2012.
Det har drabbat grupper av funktionsnedsatta och sjuka hårt. Dessutom har det inneburit att vården inte kunnat ges på lika villkor för länets hela befolkning oberoende av bostadsort och närhet till vårdenheter.
Sjukreseförmånen med det högkostnadskydd och det regelverk som gällde före 2012 återinförs 2013.
Till detta avsätts 12 miljoner kronor.

66. 48. **Hjälpmedel**
Tilläggsyrkande
Personer med funktionsnedsättning ska, enligt FN-konventionen för mänskliga rättigheter, beredas möjlighet till ett jämlikt och aktivt deltagande i samhällslivet. För att ge förutsättningar att leva ett liv med samma rättigheter, möjligheter och ansvar som andra i samhället behöver konsekvenser av funktionsnedsättningen minimeras. Landsting och kommuner är enligt Hälso- och sjukvårdslagen skyldiga att tillhandahålla hjälpmedel.
Den översyn som gjorts av hjälpmedelsverksamheten (2010) behöver revideras då tidigare översyn gett upphov till oönskade konsekvenser bland annat när det gäller avgifter, information och tillgänglighet. Det är viktigt att brukarnas synpunkter finns med under detta arbete. Även glasögon till barn bör ingå i översynen.
67. 56. **Tandvård**
Allmäntandvård vuxna
Tilläggsyrkande, ny mening, första stycket.
Informationen till patienterna om kostnader, jämförelsepriser och regelverk skall förbättras.
68. 56. Ändringsyrkande andra stycket andra meningen:
För att den tandhälsa som den fria barn- och ungdomstandvården åstadkommit inte skall riskeras, utökas den fria tandvården till att gälla upp till 25-års ålder.
69. 57. **Allmäntandvård barn och ungdomar**
Andra stycket som börjar Landstingets kostnad för barntandvård.. stryks.
70. 57. Nytt stycke, tilläggsyrkande:
För att finansiera fri barn och ungdomstandvård upp till 25 år tillförs 40 miljoner kronor.
71. 58. **Specialisttandvård**
Fjärde stycket stryks.
72. 68. **KULTUR**
Ny punkt under Handlingsplan.
* Ett projekt med en utvecklare av kultur i vården skall startas.
Till detta anslås 0,5 miljon kronor.
73. 68. Tilläggsyrkande, Nya punkter under Handlingsplan:
* För att nå målsättningen om att göra kulturen tillgänglig för barn och unga skall en "röd tråd" med kultur som bärande tanke finnas i verksamhetsutbudet från BVC, förskola upp till gymnasiet. På så sätt stöds utvecklingen av en länsövergripande kulturgaranti där samarbete med länets kommuner är en förutsättning.
*Kultur i vården i form av stimulans, aktivering och ökad

livskvalitet kan minska vårdbehoven. Det är särskilt viktigt med olika former av hälsofrämjande verksamhet i form av beprövade kulturaktiviteter för barn på sjukhus.

*Utveckla ett kompetenscentrum för barn- och ungdomskultur i länet. Detta genom att sammanlänka de personella och ekonomiska resurser som redan finns i länet.

74. 73. **Trafik och infrastruktur**
Handlingsplan
Nytt stycke före stycke om tågtrafik:
Vår miljö är en viktig framtidsfråga, Landstinget arbetar framgångsrikt med att på olika sätt minska klimatpåverkan. För att stimulera till ett fortsatt och ökat kollektivt resande är taxan och utbudet av resor viktiga faktorer. Länstrafikens taxor ska generellt hållas låga för att få tillstånd ett ökat kollektivt resande.
75. 73. **Särskilda satsningar på speciella grupper som ungdomar och pensionärer över 65 år skall utredas under 2013. Konsekvenser och effekter av nolltaxa respektive ”100-kort” i kollektivtrafiken skall tas fram och redovisas.**
76. 73. Barnvagns- och rollatorkort skall gälla även på landsbygdstrafiken.
77. 74. Tilläggsyrkande **Busstrafik**
Det skall vara enkelt att välja bussen som färdmedel. Genom att kunna fylla på resekort på nätet och utveckla andra webbtjänster. Antalet försäljningsställen måste också utökas. Möjlighet att ta med cykel på kollektivtrafiken skall utredas.
78. 74. Utökning av Närtrafiken i Huskvarna/Jönköping skall utredas. Förändring av linjesträckning och turer på linje 101 genom att skapa alternativa sträckningar på kvälls- och morgonturer för att nå fler resenärer.
79. 74. Tillägg **Serviceresor:**
Resenärernas trygghet och säkerhet är helt avgörande. Det krävs här god punktlighet och lokalkännedom av utförarna , samt god kunskap om funktionsnedsättningar och bemötande. Sjukreseförmånen är ett betydelsefullt instrument för att medverka till att vården blir tillgänglig för alla i länet på lika villkor.
80. 75. Stycket under **Infrastruktur, Flygtrafik** stryks.
81. 76. **Allmän regional utveckling.**
Tillägg under Smålands turism AB.
Det är mycket positivt att Östra Vätterbranterna utsetts av UNESCO till så kallat Biosfärområde – ett naturens kulturarv. Det gäller nu att slå vakt om de unika naturvärden och nyckelbiotoper som finns i området och skydda det från olika typer av skadliga ingrepp i den unika miljön.

82. 79. **Medarbetare**
Tilläggsyrkande under **Planeringsförutsättningar:**
Antalet undersköterskor har stadigt minskat år från år, vilket bland annat åskådliggörs i stycket nedan. Det är hög tid att satsa på undersköterskorna/skötarna och erbjuda en utveckling av yrkesrollen och adekvat kompetensutveckling. Dessa yrkesgrupper har en omistlig roll i omvårdnaden av patienterna.
83. 80. Tilläggsyrkande under stycket om tjänstgöringsgrad:
Tjänstgöringsgraden skiljer dock för olika yrkesgrupper. Undersköterskor hade 2011 en genomsnittlig tjänstgöringsgrad på 88,7% och kök/städ/vaktmästeri 89,7%, den sistnämnda en siffra som skulle vara lägre för städ och kök om de inte slogs ihop med vaktmästeri.
84. 82. **Kompetensförsörjning** Tilläggsyrkande, nytt stycke efter första Meningen.
Hyrläkare.
Hyrläkarkostnaderna tar en allt större del av verksamhetsresurserna. En åtgärdsplan tas fram under 2013 för att hejda kostnadsutvecklingen. Detta arbete ska genomföras på såväl regional som nationell nivå, och i samverkan med omkringliggande landsting och regioner för att begränsa beroendet av bemanningsföretag vid läkarvakanser.
85. 83. Tilläggsyrkande efter andra stycket.
Det är också nödvändigt att vidta andra åtgärder för att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkoren för nu verksamma psykologer i öppen vården.
86. 83. Tilläggsyrkande, nytt stycke under **Utveckling:**
Kompetensutveckling och vidareutbildningsinsatser är mycket viktig för undersköterskor och skötare. Möjligheterna till olika vägar för kompetensutveckling och vidareutbildningsalternativ måste omgående ses över för dessa grupper.
87. 84. **Arbetsmiljö och hälsa.**
Fortsatta arbetsområden
Tilläggsyrkande, ny punktsats.
* Landstingets verksamheter skall ses som en koncern med en mångfald av olika verksamheter. Rehabiliterings- och omställningsarbetet skall ske med stor hänsyn till den enskilde medarbetarens situation och behov.
*I rehabiliteringsprocessen skall en stor öppenhet finnas från Landstingets sida när det gäller att göra individuella anpassningar.
*Dietisternas arbetssituation har under en längre tid varit mycket ansträngd. Detta måste åtgärdas under 2013.

88. 85. **Delaktiga och engagerade medarbetare.**
Nytt stycke under **Likabehandling och anställningsvillkor.**
Landstingets medarbetare är vårdens viktigaste resurs. Skall vi bli trovärdiga som arbetsgivare vill vi se ett långsiktigt hållbart arbete för att fler som vill arbeta heltid ska ges den möjligheten. Idag är det många kvinnor som arbetar deltid. Många av dem har inte valt detta medvetet, det är vad som erbjudits. Det finns många landstingsanställda som önskar en högre tjänstgöringsgrad. **Till landstingsstyrelsens förfogande avsätts 2 miljoner kronor.**
89. 86. Tilläggsyrkande efter punktsatser:
2013 föreslås bli ett temaår för Mångfald och integration att genomföras i bred samverkan med fackföreningar, brukarföreningar och ideella organisationer.
90. 86. Nytt stycke
Tilläggsyrkande, ny rubrik
Goda arbetsvillkor.
En förutsättning för en framgångsrik organisation bygger på att medarbetarna känner ansvar och delaktighet i sina arbetsuppgifter och därmed kan utvecklas och uppnå fastställda mål. Det gäller all verksamhet som Landstinget ansvarar för. Därför **ska kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande former krävas inom all verksamhet som finansieras av Landstinget.**
En åtgärdsplan för att begränsa antalet visstidsanställningar till förmån för tillsvidareanställningar skall göras.
91. 86. Sista meningen: ”**Vid stor övertalighet kan uppsägningar bli nödvändiga**” stryks
92. 87. Ändringsyrkande tredje stycket:
Reglementet för bisysslor skall ses över och uppdateras i enlighet med nya krav som förändringar i verksamheten aktualiserat.
De två sista punktsatserna stryks.
93. 91. **Ersättning**
Stycket stryks.
94. 93. Nytt stycke
*Sjuksköterske- och distriktssköterskemottagningar är avgiftsfria för patienten.
*Barn och ungdomar upp till 25 år skall erhålla avgiftsfria besök i sjukvården. **Till detta avsätts 14 miljoner kronor**

95. 93. Tilläggsyrkande, Ny rubrik före tabell med avgifter.
Samlat Högkostnadskydd
Under 2013 skall ett samlat högkostnadskydd införas i Landstinget. Detta för att ge ett ekonomiskt skydd på en rimlig nivå till patienter med de största vårdbehoven.
Taket föreslås ligga på 2 200 kronor sammanlagt. Då omfattas alla de högkostnadskydd som Landstinget har möjlighet att påverka: öppen hälso- och sjukvård, sjukresor och behandlingshjälpmedel. Ett uppdrag ges att utforma en modell för genomförande och resurser avsätts i budget.

Ändringar som konsekvens av dessa yrkanden skall göras i såväl drift- som investeringsbudget gällande såväl siffror som text. Samt ändringar i Regelbok för Vårdval i det som berör detta område.